PRÍNOS SPIRITUALITY V PREVENCII SYNDRÓMU VYHORENIA POMÁHAJÚCICH PRACOVNÍKOV

Beáta Kubušová; Anton Fabian
Katedra sociálnej práce, Filozofická fakulta, Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Slovenská republika

Úvod

Syndróm vyhorenia je celosvetovo považovaný za vysoko aktuálny a zároveň nežiaduci jav. Reflektujúc absenciu relevantných výskumov v uvedenej oblasti sme uskutočnili výskum syndrómu vyhorenia pomáhajúcich pracovníkov v Slovenskej republike s dôrazom na možnosť prevencie vyhorenia prostredníctvom spirituality pomáhajúcich pracovníkov.

Cieľom výskumu bolo zistiť **mieru vyhorenia** (mieru emocionálneho vyčerpania - **EE**, depersonalizácie - **DP** a osobnej úspešnosti v práci - **PA**), **mieru spirituality** (mieru existenciálnej pohody - **EWB**, náboženskej pohody – **RWB** a spirituálnej pohody - **SWB**) a **rozdiely v miere vyhorenia na základe veku, počtu detí a dĺžky praxe** pomáhajúcich pracovníkov. Súčasťou analýzy bolo aj zisťovanie **korelácie a lineárnej regresie medzi vyhorením a spiritualitou**.

Výskumné metódy

Realizovali sme **kauzálno-komparatívny** a **korelačný výskum**, získané dáta sme analyzovali prostredníctvom metód deskriptívnej a analytickej štatistiky. Výskumné dáta boli získané prostredníctvom dvoch **štandardizovaných dotazníkov** - *Maslach Burnout Inventory (MBI)* od autorov Ch. Maslach a S. E. Jackson na zistenie prítomnosti syndrómu vyhorenia a *Dotazník spirituálnej pohody* (*Spiritual Well-Being Scale - SWBS*) od autorov R. F. Paloutzian a C. W. Ellison na zisťovanie spirituality respondentov.

Výskumná vzorka

Výskumnú vzorku tvorilo 407 pracovníkov pomáhajúcich profesií zo zariadení sociálnych služieb v Slovenskej republike. Zariadenia boli vybrané na základe údajov Centrálneho registra poskytovateľov sociálnych služieb, z portálu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, pomocou skupinového výberu. Do výskumu sa zapojilo 88 zariadení sociálnych služieb. Dotazník tvorili dva spomínané štandardizované dotazníky (MBI a SWBS), doplnené o socio-demografické otázky.

Výsledky

Tab. 1 Priemerné hodnoty škál vyhorenia a spirituality

N=407		M	SD
MBI	EE	**19,07**	11,40
	DP	**6,22**	5,65
	PA	**36,67**	7,13
SWBS	EWB	**25,09**	8,12
	RWB	**25,72**	11,50
	SWB	**50,81**	16,75

Tab. 2 Rozdiely v miere vyhorenia z hľadiska veku

1. a 2. sk. - osobná úspešnosť v práci (PA)	n	M	SD	U	p
≤ 37 r.	144	**35,07**	7,09	7710,5	**,012***
38 - 46 r.	130	**37,24**	7,40		
1. a 3. sk. - osobná úspešnosť v práci (PA)					
	n	M	SD	U	p
≤ 37 r.	144	**35,07**	7,09	7293,0	**,001*****
47 ≤ r.	133	**37,84**	6,63		

Tab. 3 Rozdiely v miere vyhorenia z hľadiska počtu detí respondentov

1. a 3. sk. – osobná úspešnosť v práci (PA)	n	M	SD	U	p
Bezdetní	118	**35,26**	7,83	2675,0	**,019***
3 ≤ detí	58	**38,40**	6,22		
2. a 3. sk. - emocionálne vyčerpanie (EE)					
	n	M	SD	U	p
1 - 2 detí	231	**20,25**	11,24	5007,5	**,003****
3 ≤ detí	58	**15,88**	11,92		

Tab. 4 Rozdiely v miere vyhorenia z hľadiska dĺžky praxe

1. a 3. sk. - osobná úspešnosť v práci (PA)	n	M	SD	U	p
≤ 8 r. praxe	156	**36,31**	6,91	8282,5	**,013***
18 ≤ r. praxe	128	**38,18**	7,06		
2. a 3. sk. - osobná úspešnosť v práci (PA)					
	n	M	SD	U	p
9–17 r. praxe	123	**35,55**	7,26	6167,0	**,003****
18 ≤ r. praxe	128	**38,18**	7,06		

Tab. 5 Korelačná analýza miery vyhorenia a spirituality

	EWB	RWB	SWB
EE	**-,383****	**-,240****	**-,327****
DP	**-,310****	**-,210****	**-,274****
PA	**,200****	**,138****	**,186****
N	407	407	407

Tab. 6 Regresná analýza – vyhorenie vo faktore EE, DP a PA v závislosti od spirituality (SWB)

	r^2	F	p
EE - SWB	,113	51,83	**,000*****
DP - SWB	,065	28,07	**,000*****
PA - SWB	,032	13,56	**,000*****

Diskusia a záver

Výsledky výskumu poukázali na **strednú mieru vyhorenia a strednú mieru spirituality** respondentov.

Rozdiely na základe socio-demografických charakteristík priniesli poznatok, že **vyhorením sú najviac ohrození mladší zamestnanci, s kratšou praxou, bezdetní, príp. s 1-2 deťmi.**

Výsledky korelačnej a regresnej analýzy potvrdili, že **spiritualita môže byť jednou z preventívnych faktorov** napomáhajúca pri prevencii vyhorenia pracovníkov.

Komparácia našich výsledkov s výsledkami domácich a zahraničných autorov poukázali na podobné resp. len mierne odlišné výsledky.

Kontakt

PhDr. Beáta Kubušová, PhD.
Email: beakubusova@netkosice.sk
Prof. ThDr. JCDr. Anton Fabian, PhD.
Email: fabian.anton@rimkat.sk
Katedra sociálnej práce, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Moyzesova 9, 040 01 Košice,
Slovenská republika

Poster Template Designed by Genigraphics ©2012
1.800.790.4001 www.genigraphics.com

Literatúra

Captari, D. (2010). *Investigating the Correlation between Burnout and Spirituality among Resident Assistants at Liberty University : theses*. Lynchburg : Liberty University.
Dimunová, L. (2008). Vplyv sociálno-demografických ukazovateľov na výskyt syndrómu vyhorenia u sestier na Slovensku. In *Profese on-line. Recenzovaný časopis pro zdravotnické obory.*
Eichner Sims, K. M. (2000). *Hardiness & Spiritual Well-being as Moderators of Burnout in Professional Nurses : dissertation*. Newberg : George Fox University.
Golden, J. & Piedmont, R. L. et al. (2004). Spirituality and Burnout: An Incremental Validity Study. In *Journal of Psychology and Theology.*
Kretová-Lisá, E. & Budaiová, V. (2007). Burnout Syndrome in Social Workers and their Notions about Prevention and Intervention. In *Studia Psychologica*.
Maroon, I. (2012). *Syndrom vyhoření u sociálnych pracovníků: teorie, praxe, kazuistiky.* Praha : Portál, 152 s. ISBN 978-80-262-0180-9.
Nôtová, P. & Páleníková, V. (2003) Syndróm vyhorenia - analýza pilotnej štúdie u zdravotníckych pracovníkov. In *Psychosomatika v teórii a praxi* (pp. 221-223).
Schabracq, M. J., Winnubst, J. A. M. & Cooper, C. L. (Eds.), (2003). *The Handbook of Work and Health Psychology.* Chichester : John Wiley&Sons. 619 pp. ISBN 0-471-89276-9.
Schaufeli, W. B. & Buunk, B. P. (2003). Burnout: An Overview of 25 Years of Research and Theorizing. In Schabracq, M. J., Winnubst, J. A. M. & Cooper, C. L. (eds.) *The Handbook of Work and Health Psychology* (pp. 383-425). Chichester : John Wiley&Sons. ISBN 0-471-89276-9.
Teeple, A. K. (2005). *Understanding the phenomenon of burnout: Examining causes, effects, and implications for treatment and prevention : dissertation*. Louisville : Spalding University.
Wachholtz, A. & Rogoff, M. (2013). The relationship between spirituality and burnout among medical students. In *Journal of Contemporary Medical Education.*